

ทัศนคติต่อกระบวนการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 ของผู้บำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดของ สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดร้อยเอ็ด

Attitudes towards the Implementation of the Drug Addicted Rehabilitation Act

B.E. 2545 : A Study on the Rehabilitation Treatment for Drug Addicts of

Roi Et Probation Office

นิภาดา จัดสนาม*

ลธิรัชย์ ต้นศรีสกุล**

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องทัศนคติต่อกระบวนการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 ของผู้บำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดของสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยเน้นศึกษาทัศนคติของผู้บำบัด ฟื้นฟูฯ ตามกระบวนการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 ทั้งนี้ผู้วิจัยศึกษาด้วยระเบียบวิธีวิจัยในเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้ข้อมูลที่สำคัญจากหลายแหล่งด้วยกันอาทิระเบียบกฎหมายต่าง ๆ ตำราเอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้องอีกทั้งยังทำการศึกษาเพื่อหาคำตอบในเชิงลึกด้วยการสัมภาษณ์ (In-depth Interview) รวมทั้งการสังเกตปรากฏการณ์ที่มีผลกระทบต่อทัศนคติกระบวนการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545

ผลการศึกษาปรากฏว่า

1. ขั้นตอนการสอบสวน เมื่อตำรวจได้ทำการจับกุมผู้ต้องหาในความผิดฐานเสพ เสพและครอบครอง เสพ และครอบครองเพื่อจำหน่าย เสพและจำหน่าย ตำรวจจะนำตัวผู้ต้องหาไปศาลภายใน 48 ชั่วโมง หากผู้ต้องหาอายุไม่เกิน 18 ปี จะนำตัวผู้ต้องหาไปส่งศาลภายใน 24 ชั่วโมง เพื่อให้ศาลมีคำสั่งให้ดำเนินการตรวจพิสูจน์และศาลจะแจ้งคำสั่งให้คณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด จังหวัดร้อยเอ็ดดำเนินการตรวจพิสูจน์ไปยังสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดร้อยเอ็ด

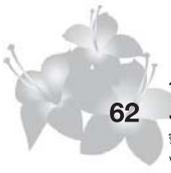
2. ขั้นตอนการตรวจพิสูจน์การเสพหรือการติดยาเสพติด พนักงานเจ้าหน้าที่จะจัดทำบันทึกประวัติ พฤติกรรม ในการกระทำความผิด สภาพแวดล้อมของผู้ต้องหา และดำเนินการตรวจพิสูจน์ให้แล้วเสร็จภายใน 15 วัน หากดำเนินการยังไม่เสร็จสามารถขอขยายระยะเวลาออกไปได้อีกไม่เกิน 30 วัน รวมแล้วไม่เกิน 45 วัน เมื่อคณะกรรมการวินิจฉัยว่าผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์เป็นผู้เสพหรือติดยาเสพติดจะจัดให้มีแผนการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดและจะแจ้งผลการตรวจพิสูจน์ให้พนักงานอัยการทราบเพื่อดำเนินการต่อไป

3. ขั้นตอนการชะลอการฟ้องศาลดำเนินคดี หากผู้ต้องหาเป็นผู้เสพหรือติดยาเสพติดพนักงานอัยการจะมีคำสั่งชะลอฟ้องไว้จนกว่าจะได้รับแจ้งผลการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดจากคณะกรรมการ

4. ขั้นตอนการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดจะต้องอยู่รับการฟื้นฟูฯ ตามแผนการฟื้นฟูฯ เป็นเวลาไม่เกิน 180 วัน นับจากวันที่ถูกส่งตัวเข้ารับการฟื้นฟูฯ หากผลการฟื้นฟูฯ ไม่เป็นที่พอใจสามารถขอขยายระยะเวลาออกไปอีกครั้งละไม่เกิน 180 วัน แต่รวมแล้วต้องไม่เกิน 3 ปี และเมื่อผู้เข้ารับการฟื้นฟูฯ ปฏิบัติตามแผนการฟื้นฟูฯ ตามที่ได้กำหนดครบแล้ว จะถือว่าผู้นั้นพ้นจากความผิดที่ถูกกล่าวหาและให้คณะกรรมการมีคำสั่งปล่อยตัวผู้นั้นไป และแจ้งผลให้ตำรวจหรือพนักงานอัยการทราบ และหากผลการฟื้นฟูฯ ยังไม่เป็นที่พอใจให้คณะกรรมการรายงานความเห็นไปยังตำรวจหรือพนักงานอัยการเพื่อพิจารณาดำเนินคดีผู้นั้น

* หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขานโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

** รองศาสตราจารย์ประจำภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ABSTRACT

This study investigates attitudes towards the implementation of the Rehabilitation Act of B.E. 2545 on addiction treatment, rehabilitation of drug addicts by the Roi Et Province Probation Office. The research study focused on attitudes about the rehabilitation process in the implementation of the Rehabilitation Act of B.E. 2545 on the addicts by using qualitative research methods from multiple data sources, such as laws and regulations, texts, and technical documents. In-depth interviews were also conducted to observe phenomena that affect attitudes about the implementation of the Rehabilitation Act.

The study showed that:

1. The process of drug investigations is as follows: When the police make an arrest they accuse the suspects in one of the following categories: drug abuse, drug abuse and possession, drug abuse and possession for distribution, and drug abuse for distribution; then the police would bring the accused to court within 48 hours. If the accused is under the age of 18 years, they bring the accused to court within 24 hours in order to get a court order to conduct a forensic examination. The court will order the subcommittee for rehabilitation in addiction offenses to make a report to the Roi Et Province Probation Office.

2. In the process of identification of substance abuse or addiction, officials will prepare a record of behavior of offenders and the environment of the accused to be completed within 15 days. If the action is not finished, a request for extension can be done up to no more than 30 days but totaling not more than 45 days. When the sub-committee rules that the accused is proven to be a drug abuser, the addiction rehabilitation plan will be provided for drug addicts, and the prosecutor will announce the results of that identification in order to proceed.

3. There is also a process of delaying the court proceedings. If the accused is a drug abuser or an addict, a prosecutor will file a request to delay action until the abuser has been rehabilitated. The notification is reported from the sub-committee of rehabilitation of drug abuse.

4. The process of rehabilitation of drug addicts requires that the rehabilitation of drug addicts must be rehabilitated according to the rehabilitation plan for up to 180 days from the date they were sent to the rehabilitation. If the rehabilitation is not satisfactory, it can be extended for a further period not exceeding 180 days but not more than three years. When the drug abuser is restored completely from the rehabilitation plan, they are deemed to be exonerated from the accusation. Then the committee will order the person's release and inform the police or prosecutor. If the rehabilitation is not yet complete, the sub-committee will report to the police or the prosecutor to prosecute the offender.

คำสำคัญ : ทักษะคดี, การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด, พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545

Keywords: Attitude, Drug Addicted Rehabilitation, Drug Addicted Rehabilitation Act B.E. 2545

บทนำ

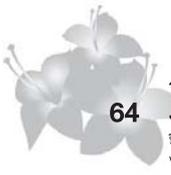
ปัญหาเสพติดนับเป็นปัญหาของประเทศที่ส่งผลกระทบต่อสังคมไทยในหลาย ๆ ด้านและมีความพยายามที่จะแก้ปัญหายาเสพติดในลักษณะต่าง ๆ มาโดยตลอด โดยยาเสพติดเป็นปัญหาที่สำคัญอยู่ในลำดับที่ 3 ของประเทศ (สำนักงานคุมประพฤติ. 2553 : 16) ยาเสพติดเป็นมหันตภัยร้ายที่คอยกัดกร่อนและบั่นทอนสังคมไทย ทำให้มนุษยชาติเสื่อมถอยลงหรือด้อยคุณค่าลง หากสังคมใดมียาเสพติดเข้ามาแพร่ระบาดมาก สังคมนั้นก็จะเต็มไปด้วยทรัพยากรมนุษย์ที่ด้อยคุณค่า ส่งผลกระทบต่ออย่างกว้างขวางทั้งต่อปัจเจกบุคคลและสังคมส่วนรวมในมิติต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นต่อตัวบุคคล ครอบครัว การบริหารจัดการของภาครัฐ

เศรษฐกิจและการคลังของประเทศรวมถึงความมั่นคงและชื่อเสียงของประเทศ นำมาซึ่งความเสียหายทั้งชีวิตและทรัพย์สิน ซึ่งสถานการณ์ปัญหายาเสพติดของประเทศไทยในปัจจุบันจัดได้ว่าอยู่ในขั้นวิกฤต เพราะมีการผลิตยาเสพติดทั้งภายในประเทศและมีการลักลอบนำเข้ามาจากต่างประเทศมากมายหลายชนิด เช่น เฮโรอีน ยาบ้า ยาไอซ์ เป็นต้น ถึงแม้เจ้าหน้าที่จะได้ปราบปรามจับกุมการค้ายาเสพติดอย่างเข้มงวดและจริงจัง แต่ก็ไม่ทำให้การแพร่ระบาดของยาเสพติดลดลงเลย นอกจากนี้ในการดำเนินการปราบปรามยาเสพติดยังมีเจ้าหน้าที่ของรัฐจำนวนมากไม่ยอมเข้าไปมีผลประโยชน์และมีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้ายาเสพติดเสียเอง ทำให้การป้องกันและปราบปรามยาเสพติดไม่สัมฤทธิ์ผลส่งผลกระทบต่อความเจริญก้าวหน้าของประเทศเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะปัญหาทางด้านเศรษฐกิจและสังคมที่นับจะทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น จากสถิติพบว่าผู้ติดยาเสพติดจำนวนมากจะเป็นผู้ก่อคดีอาชญากรรม นอกจากนี้ยังก่อให้เกิดปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติและปัญหาความมั่นคงแห่งชาติอีกด้วย หากปล่อยไว้จะก่อให้เกิดวิกฤตการณ์ทางสังคมอย่างรุนแรงจนไม่สามารถแก้ไขได้ (ธราเทพ โอชารส. 2553 : 1-2) จากข้อมูลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับระดับปัญหาผู้เสพยา ผู้ติดยาเสพติดในชุมชนหรือหมู่บ้านที่ตนเองอาศัยอยู่ พ.ศ.2555 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติพบว่าประชาชนร้อยละ 97.9 ระบุว่ามีปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติด โดยในกลุ่มนี้มีร้อยละ 15.1 ที่ระบุว่ามีปัญหาในระดับรุนแรงมากถึงมากที่สุด และร้อยละ 21.9 ระบุว่าปัญหาค่อนข้างมาก ในขณะที่แนวโน้มการจับกุมคดียาเสพติดเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด โดยในปี 2554 มีผู้ถูกจับกุมคดีที่เกี่ยวกับพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษจำนวน 320,972 ราย ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปี 2548 มากกว่า 3 เท่า สำหรับประเภทของยาเสพติดที่ถูกจับกุมได้พบว่าเป็นคดีที่เกี่ยวข้องกับยาบ้ามากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 75.8 รองลงมา คือ กัญชาแห่งร้อยละ 6.8 พืชกระท่อมร้อยละ 4.7 ยาไอซ์ร้อยละ 4.4 สารระเหยร้อยละ 2.4 เฮโรอีนร้อยละ 0.4 วัตถุออกฤทธิ์อื่น ๆ ร้อยละ 0.6 ตามลำดับ สอดคล้องกับสถิติการเข้าบำบัดรักษายาเสพติดพบว่าส่วนใหญ่เป็นผู้เข้ารับการบำบัดยาเสพติดประเภทยาบ้าคิดเป็นร้อยละ 85.8 รองลงมาคือกัญชาร้อยละ 3.6 สารระเหยร้อยละ 2.0 ฝิ่นร้อยละ 1.6 เฮโรอีนร้อยละ 1.3 และกระท่อมร้อยละ 1.0 ตามลำดับ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2555 : 1-6)

ในการแก้ปัญหาเสพติดนั้นรัฐบาลได้เล็งเห็นความสำคัญและถือเป็นนโยบายเร่งด่วน โดยใช้หลักการป้องกันนำหน้าการปราบปราม ผู้เสพยาต้องได้รับการรักษา

ผู้ค้าต้องได้รับการลงโทษโดยเด็ดขาด มีการตัดวงจรผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดด้วยการนำตัวผู้เสพยาหรือผู้ติดยาเสพติดไปเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยการบำบัดรักษา ซึ่งจะช่วยให้พวกเขาเหล่านั้นไม่หวนกลับไปสู่วงจรยาเสพติดอีกและเมื่อจำนวนผู้เสพลดลง ในที่สุดผู้ผลิตและผู้ค้ายาเสพติดก็จะลดจำนวนลงตามไปด้วย (สุริรัตน์ จัตตุกุล. 2553 : 3) จึงเป็นที่มาของพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 ซึ่งเป็นกฎหมายที่มีลักษณะพิเศษกล่าวคือพระราชบัญญัติฉบับนี้มีแนวคิดเพื่อแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยถือว่าผู้เสพยาเสพติดเป็นผู้ป่วยมิใช่อาชญากรต้องได้รับการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพ แต่การฟื้นฟูตามพระราชบัญญัตินี้ตั้งกล่าวเป็นวิธีการบังคับรักษา (กระทรวงยุติธรรม. 2546 : 11-12) เพื่อให้กลับมาเป็นคนดีของสังคม ซึ่งในช่วงเวลาที่ผ่านมามีแนวโน้มของผู้เข้าบำบัดรักษายาเสพติดเพิ่มสูงขึ้นอย่างมากโดยในปี 2554 มีผู้เข้ารับการบำบัดรักษายาเสพติดกว่า 209,000 คน ส่วนใหญ่เป็นการบำบัดรักษาผู้เสพยา 132,700 คน รองลงมาคือการบำบัดรักษา ผู้ติดยา 73,200 คน และการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดรุนแรง 3,500 คน และเป็นที่น่าสังเกตว่าแนวโน้มการบำบัดผู้ติดยาเสพติดเพิ่มสูงขึ้นจากปี 2547 มากกว่า 5 เท่า (กระทรวงยุติธรรม. 2546 : 12) และจากการสรุปผลการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ผังแผ่นดินอาชญากรรมยาเสพติด พ.ศ. 2555 จำแนกเป็นรายจังหวัด พบว่า สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดร้อยเอ็ด กระทรวงยุติธรรม มีผู้ป่วยยาเสพติดที่ต้องดูแลบำบัดรักษาอยู่จำนวน 1,479 คน เป็นแบบสมัครใจ จำนวน 198 คน เป็นแบบบังคับ จำนวน 1,186 คน และต้องโทษ 95 คน (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. กระทรวงยุติธรรม. 2545 : 7)

ตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2545 ที่ถือว่าผู้ติดยาเสพติดเป็นผู้ป่วยมิใช่อาชญากร รัฐบาลจึงจัดให้มีระบบบริการบำบัดและฟื้นฟูฯ ฝึกรอบด้านอาชีพและปรับสภาพแวดล้อมให้แก่ผู้เสพยาเสพติดอย่างทั่วถึง เพื่อให้ผู้เสพยาสามารถเข้าสู่สังคมได้อย่างปกติสุข มีการสร้างกระแสความเข้าใจในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อหวังให้เกิดการตื่นตัวในกลุ่มผู้ติดยาเสพติดให้มากขึ้น ขณะเดียวกันก็มุ่งหวังให้ประชาชนทั่วไปมีทัศนคติที่ดีต่อผู้ติดยาเสพติด โดยเลิกตั้งข้อรังเกียจและให้โอกาสผู้ติดยาเสพติดกลับตัวใหม่เพื่อสร้างคุณประโยชน์ให้กับตัวเองและสังคมต่อไป โดยบัญญัติให้พนักงานสอบสวนต้องนำตัวผู้ต้องหาในฐานความผิดฐานเสพยาเสพติด เสพและมีไว้ในครอบครอง เสพและมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย หรือเสพและ

จำหน่วยยาเสพติดตามลักษณะ ชนิด ประเภท และปริมาณที่กำหนดในกฎกระทรวงไปศาล เพื่อให้ศาลพิจารณาและมีคำสั่งให้ส่งตัวผู้นั้นไปทำการตรวจพิสูจน์การเสพยาหรือการติดยาเสพติดที่ศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดอันเป็นสถานที่เพื่อการตรวจพิสูจน์การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด คณะอนุกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดจะดำเนินการให้เจ้าหน้าที่ทำการตรวจพิสูจน์การเสพยาหรือการติดยาเสพติดของผู้นั้นให้แล้วเสร็จภายใน 15 วัน เว้นแต่มีเหตุจำเป็นคณะอนุกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดอาจมีคำสั่งขยายเวลาออกไปได้อีก 30 วัน รวมแล้วไม่เกิน 45 วัน ถ้าผลการตรวจพิสูจน์ปรากฏว่าเป็นผู้เสพยาหรือผู้ติดยาเสพติด ผู้นั้นต้องเข้ารับการฟื้นฟูฯ ตามแผนการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดเป็นเวลาไม่เกิน 180 วัน ตามรูปแบบและวิธีการที่สถานฟื้นฟูสมรรถภาพซึ่งเป็นหน่วยงานพหุภาคีให้บริการอยู่ตามความเหมาะสม ถ้าผลการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดเป็นที่พอใจ ผ่านเกณฑ์ ผู้นั้นก็จะได้รับการปล่อยตัว แต่หากผลการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดไม่เป็นที่พอใจ ไม่ผ่านเกณฑ์ ก็อาจขยายเวลาออกไปได้อีก ครั้งละไม่เกิน 180 วัน แต่รวมแล้วทั้งหมดต้องไม่เกิน 3 ปี หากกรณีมีผลการตรวจพิสูจน์ปรากฏว่าผู้นั้นมิใช่ผู้เสพยาหรือผู้ติดยาเสพติด ผู้นั้นก็จะถูกส่งตัวดำเนินคดีตามกฎหมาย (กระทรวงยุติธรรม. 2546 : 3)

การที่จะดำเนินงานตามพระราชบัญญัติดังกล่าวให้เกิดประสิทธิภาพและเป็นประโยชน์แก่ผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพอย่างแท้จริง นอกจากจะขึ้นอยู่กับ การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องแล้ว ส่วนหนึ่งยังขึ้นอยู่กับความร่วมมือของผู้เข้ารับการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดด้วย ดังนั้นควรมีการสำรวจทัศนคติของผู้เข้ารับการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดที่มีต่อการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 เพื่อที่จะได้ทราบว่ากระบวนการดำเนินการดังกล่าวส่งผลต่อผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดอย่างไร เนื่องจากทัศนคติของ ผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดเป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างมากต่อความสำเร็จของกระบวนการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 ถ้าผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดมีทัศนคติที่ดีรับรู้ถึงวัตถุประสงค์ที่แท้จริง เข้าใจกระบวนการดำเนินงาน มีความพึงพอใจและมีส่วนร่วมในการดำเนินงานแล้ว ก็จะทำให้ผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดเกิดความเข้าใจ ยอมรับ และไม่หวนกลับไปเสพยาเสพติดอีก หากผู้เข้ารับการฟื้นฟูฯ เห็นคุณค่าของพระราชบัญญัติฟื้นฟู

สมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 ที่ให้ออกาสเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดได้เข้าสู่กระบวนการบำบัดฟื้นฟูฯ โดยไม่ต้องถูกดำเนินคดี และเมื่อผ่านกระบวนการฟื้นฟูฯ แล้ว ทำให้ผู้เข้ารับการฟื้นฟูฯ สามารถลดหรือเลิกการเสพยาได้ และพ้นจากความผิดที่ถูกกล่าวหา ก็จะส่งผลต่อการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพ ผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 บรรลุผลตามเจตนารมณ์จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยซึ่งปฏิบัติงานเกี่ยวกับกลุ่มงานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดมีความสนใจที่จะศึกษาทัศนคติต่อกระบวนการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 ของผู้บำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดของสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดร้อยเอ็ดเพื่อเสนอแนวทางการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาทัศนคติต่อกระบวนการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 ของ ผู้บำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดของสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อเสนอแนะต่อการปรับปรุงการดำเนินงานของผู้บำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดต่อกระบวนการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 ของสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดร้อยเอ็ด

วิธีการดำเนินงานวิจัย

ผู้วิจัยศึกษาด้วยระเบียบวิธีวิจัยในเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้ข้อมูลที่สำคัญจากหลายแหล่งด้วยกันอาทิระเบียบกฎหมายต่าง ๆ ตำราเอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้องอีกทั้งยังทำการศึกษาเพื่อหาคำตอบในเชิงลึกด้วยการสัมภาษณ์ (In-depth Interview) รวมทั้งการสังเกตปรากฏการณ์ที่มีผลกระทบต่อทัศนคติกระบวนการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 ซึ่งวิธีการศึกษาสามารถพิจารณาในรายละเอียดดังต่อไปนี้

ผู้ให้ข้อมูล

เนื่องจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นงานวิจัยในเชิงคุณภาพผู้วิจัยจึงเน้นการสัมภาษณ์ในเชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) อันจะเป็นการตอบโจทย์ในการวิจัยซึ่งในที่นี้ผู้ที่จะให้ข้อมูลได้ประกอบด้วยผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามกระบวนการดำเนินงาน

ตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 ของสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 20 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพในมิติภายในสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยจะเน้นศึกษาเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นหลักแต่ทั้งนี้ก็จะมีการสัมภาษณ์ประกอบในบางประเด็นดังนั้นเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ คือ

1. แบบบันทึกข้อมูลเอกสาร (Documentary) ซึ่งได้จากการศึกษากฎหมายระเบียบประกาศรวมทั้งเอกสารตำราข่าวสารต่าง ๆ รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545

2. แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง (Semi Structured) โดยผู้วิจัยจะวางโครงสร้างการสัมภาษณ์ไว้คร่าว ๆ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสัมภาษณ์ ทั้งนี้จะมีการสัมภาษณ์ในประเด็นอื่น ๆ หากประเด็นที่พูดคุยนั้นเป็นประโยชน์แก่การศึกษาในงานวิจัยขั้นนี้โดยในแบบสัมภาษณ์จะเน้นเรื่องทัศนคติต่อกระบวนการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 ปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาของกระบวนการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์จะสัมภาษณ์ตามประเด็นคำถามที่กำหนดไว้ตามแบบสัมภาษณ์ตามจำนวนผู้ให้ข้อมูลที่กำหนดไว้ซึ่งดำเนินการ ดังนี้

1. แนะนำตนเองและชี้แจงรายละเอียดวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ครั้งนี้
2. ผู้สัมภาษณ์ขออนุญาตบันทึกการสัมภาษณ์
3. ผู้สัมภาษณ์เริ่มสัมภาษณ์ด้วยประเด็นทั่วไปเพื่อให้เกิดความเป็นกันเองในการสัมภาษณ์
4. ผู้สัมภาษณ์สัมภาษณ์ในประเด็นนำถามที่กำหนดไว้ในแบบสัมภาษณ์ซึ่งในขณะสัมภาษณ์สามารถถามประเด็นที่ไม่ได้กำหนดไว้ในแบบสัมภาษณ์ได้ถ้าประเด็นนั้นมีส่วนเกี่ยวข้องกับเนื้อหาที่ต้องการทราบตามความมุ่งหมายของการวิจัยในครั้งนี้

5. เมื่อการสัมภาษณ์เสร็จสิ้นลงเก็บอุปกรณ์ต่าง ๆ กล่าวขอบคุณและกล่าวอำลา

6. ในขณะสัมภาษณ์มีการสังเกตอาการปฏิกิริยาของผู้ให้สัมภาษณ์ด้วยว่าแสดงออกอย่างไรเพื่อมาวิเคราะห์

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์อีกครั้งหนึ่ง

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพทั้งจากการศึกษาเอกสารการสัมภาษณ์เชิงลึกรวมทั้งการสังเกตแล้วนั้นจะได้นำข้อมูลที่ได้มาสรุปสังเคราะห์และวิเคราะห์ตามประเด็นที่ศึกษาด้วยการสร้างข้อสรุปโดยใช้หลักตรรกวิทยาโดยวิธีการแบบอุปนัย (Induction) (ชาย โพธิสิตา. 2552 : 59 ; สุภางค์ จันทวานิช. 2549 : 205, 2552: 17) กล่าวคือ การอ้างหลักเกณฑ์เหตุผลหรือการหาข้อสรุปที่เริ่มต้นด้วยความรู้หรือข้อสังเกตที่ได้จากการสังเกตคนพฤติกรรมปรากฏการณ์ ฯลฯ ที่จำเพาะเจาะจงเพียงจำนวนหนึ่งแล้วจึงนำไปสู่การหาข้อสรุปที่อาจเป็นหลักหรือเกณฑ์ทั่วไปประกอบกับการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) ซึ่งจะได้พิจารณาวิเคราะห์ตามประเด็นที่ศึกษาดังนี้

1. เพื่อศึกษาทัศนคติต่อกระบวนการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 ของผู้บำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

2. ข้อเสนอแนะต่อการปรับปรุงการดำเนินงานของผู้บำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดต่อกระบวนการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545

สรุปผล

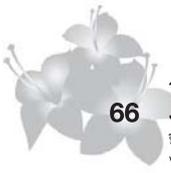
การศึกษาทัศนคติต่อกระบวนการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 ของ ผู้บำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการศึกษาของผู้ให้ข้อมูลที่เป็นผู้เข้ารับการศึกษาฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามกระบวนการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 ของสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 20 คน ดังนี้

1. ผลการศึกษาทัศนคติต่อกระบวนการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 ของผู้บำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

1.1 ขั้นตอนการสอบสวน

1.1.1 ข้อดีในขั้นตอนการสอบสวน

ก่อนที่จะเข้าสู่กระบวนการบำบัดฟื้นฟูฯ ตามระบบการบังคับบำบัดนี้เป็นการดำเนินการตามกฎหมายของพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 ซึ่งเป็นการเข้ามาโดยผลของกฎหมายและกระบวนการบำบัดฟื้นฟูฯ นี้มีวิธีการเข้าสู่การบังคับบำบัด

อยู่หลายวิธี เช่น การตั้งด่านของพนักงานสอบสวนเพื่อตรวจค้นหาสารเสพติดในร่างกายและการตรวจหาการกระทำผิดกฎหมายในลักษณะอื่นที่เป็นความผิดอาญาทั่วไป เมื่อพนักงานสอบสวนในเขตพื้นที่รับผิดชอบพบลักษณะของผู้ต้องสงสัยอันควรเชื่อได้ว่ามีพฤติกรรมในการเกี่ยวข้องกับยาเสพติด พนักงานสอบสวนจะทำการตรวจปัสสาวะเพื่อหาสารเสพติดในร่างกาย กระบวนการนี้จึงเป็นกระบวนการแรกที่จะเข้าสู่กระบวนการบำบัดฟื้นฟูฯ ตามผลของกฎหมาย เมื่อพนักงานสอบสวนตรวจพบสารเสพติดในร่างกายก็จะส่งตัวผู้ต้องหาให้กับพนักงานสอบสวนเพื่อทำการส่งฟ้องต่อศาลภายใน 48 ชั่วโมง และหากกรณีที่อยู่ไม่ถึง 18 ปี จะต้องนำตัวผู้ต้องหาส่งศาลภายใน 24 ชั่วโมง

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนการสอบสวนพบว่า ผู้เสพยาเสพติดมีทัศนคติที่ดีต่อขั้นตอนการสอบสวนตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 โดยได้รับการปฏิบัติ คำชี้แจงการจับกุมจากพนักงานสอบสวนว่าตนเองได้กระทำความผิดอย่างไร ซึ่งผู้กระทำความผิดมีทัศนคติที่ดีต่อขั้นตอนการจับกุมและการสอบสวนโดยได้รับการปฏิบัติด้วยความเป็นธรรม

1.1.2 ข้อเสียในขั้นตอนการสอบสวน

- 1) ตำรวจใช้หลักฐานในการจับกุมยังไม่เหมาะสม บางกรณี
- 2) ตำรวจปฏิบัติต่อผู้ต้องหาในคดียาเสพติดด้วยความรุนแรงและใช้ถ้อยคำที่หยาบคาย
- 3) ตำรวจหรือพนักงานสอบสวนให้ความสำคัญเป็นธรรมแก่ผู้ถูกจับกุมทุกคนไม่เท่าเทียมกัน
- 4) ดำเนินการฝากขังด้วยระยะเวลาที่นานเกินไปสำหรับบางคน

1.2 ขั้นตอนการตรวจพิสูจน์การเสพยาหรือการติดยาเสพติด

1.2.1 ข้อดีในขั้นตอนการตรวจพิสูจน์การเสพยาหรือการติดยาเสพติด

ภายหลังจากที่ส่งตัวผู้ต้องหาฟ้องต่อศาลภายในระยะเวลาดังกล่าวแล้ว พนักงานสอบสวนก็จะนำตัวผู้ต้องหามาที่สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดร้อยเอ็ดเพื่อเข้าสู่กระบวนการตรวจพิสูจน์การเสพยาหรือการติดยาเสพติดตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 ภายใน 15 วัน แต่หากพนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการตรวจพิสูจน์การเสพยาหรือการติดยาเสพติดยังไม่แล้วเสร็จภายใน 15 วัน สามารถขอขยายระยะเวลาการตรวจพิสูจน์การเสพยาหรือการติดยาเสพติดออกไปได้อีกไม่เกิน 30 วัน รวมระยะเวลาดำเนินการแล้วไม่เกิน 45 วัน ซึ่งกระบวนการ

ดังกล่าวเป็นกระบวนการตรวจพิสูจน์ฯ เพื่อตรวจพิสูจน์ว่าผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์ฯ มีพฤติกรรมในการเกี่ยวข้องกับยาเสพติดอย่างไร และมีปริมาณการเสพมากน้อยเพียงใด พนักงานเจ้าหน้าที่จะทำการจัดทำบันทึกประวัติส่วนตัว นิสัยและความประพฤติ ประวัติและพฤติกรรมในการเกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้โทษ ประวัติการกระทำความผิด รวมถึงสภาพความผิดและพฤติการณ์แห่งคดีเพื่อจะได้สรุปผลการจำแนกของผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์ฯ ต่อคณะอนุกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดจังหวัดร้อยเอ็ด

สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดร้อยเอ็ดจะกำหนดแผนการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดอยู่ 3 แผนการฟื้นฟูฯ คือ 1) แบบควบคุมตัวเข้มงวดและไม่เข้มงวด เป็นเวลา 120 วัน จากนั้นให้มารายงานตัวเดือนละ 1 ครั้ง เป็นเวลา 60 วัน ห้ามเกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้โทษทุกชนิดและยินยอมให้พนักงานเจ้าหน้าที่เก็บปัสสาวะเพื่อตรวจ 2) แบบผู้ป่วยนอกที่สถานพยาบาลใกล้บ้าน เป็นเวลา 120 วัน จากนั้นให้มารายงานตัวเดือนละ 1 ครั้ง เป็นเวลา 60 วัน ห้ามเกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้โทษทุกชนิดและยินยอมให้พนักงานเจ้าหน้าที่เก็บปัสสาวะเพื่อตรวจ และ 3) ในโปรแกรมของสำนักงานคุมประพฤติ เป็นเวลา 180 วัน รายงานตัวต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ 1 เดือน/ครั้ง เมื่อได้ข้อมูลดังกล่าวแล้วพนักงานเจ้าหน้าที่ก็จะสรุปความเห็นส่งให้คณะอนุกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดจังหวัดร้อยเอ็ดเพื่อพิจารณากำหนดแผนการฟื้นฟูฯ ดังกล่าวข้างต้นต่อไป

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนการตรวจพิสูจน์การเสพยาหรือการติดยาเสพติดพบว่าผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์ฯ มองว่ากระบวนการตรวจพิสูจน์ฯ นี้เป็นกระบวนการที่รวดเร็ว มีประโยชน์ต่อตัวผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์ฯ และได้รับการปฏิบัติอย่างดีจากพนักงานเจ้าหน้าที่ถือเสมือนว่าตัวเองเป็นผู้ป่วยตามกฎหมายนี้

1.2.2 ข้อเสียในขั้นตอนการตรวจพิสูจน์การเสพยาหรือการติดยาเสพติด

- 1) พนักงานเจ้าหน้าที่ไม่ให้คำแนะนำหรือความรู้เกี่ยวกับกระบวนการตรวจพิสูจน์ฯ เนื่องจากบางครั้งปริมาณคดีที่เข้ามาพร้อมกันมีจำนวนมากทำให้ไม่สามารถให้คำแนะนำผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์ฯ ได้ทุกราย ทำให้ผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์ฯ ไม่เข้าใจในกระบวนการตรวจพิสูจน์ฯ
- 2) พนักงานเจ้าหน้าที่ไม่ชี้แจงวิธีการวัตถุประสงค์ วิธีการตรวจพิสูจน์ฯ
- 3) ไม่ทราบระยะเวลาในขั้นตอนการดำเนินงานของการตรวจพิสูจน์ฯ

4) พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ไม่สามารถควบคุมดูแลผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์ได้ทั่วถึง

5) สถานที่เพื่อควบคุมตัวในการตรวจพิสูจน์อยู่ห่างไกลและไม่สะดวกสบายในการเดินทาง เนื่องจากสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดร้อยเอ็ดไม่มีสถานที่รองรับต้องนำตัวผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์ฯ ไปฝากขังไว้ที่สถานที่ควบคุมตัวและสถานที่เพื่อการตรวจพิสูจน์อยู่ที่เรือนจำชั่วคราวโคกคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ และทำให้ต้องเสียเวลาในการเดินทางนาน

6) พนักงานเจ้าหน้าที่ทำรายงานการตรวจพิสูจน์สรุปความเห็นแนวทางการฟื้นฟูฯ ไม่ถูกต้อง มีอคติ

1.3 ขั้นตอนการชะลอการฟ้องศาลดำเนินคดี

1.3.1 ข้อดีของระบบบังคับบำบัดในขั้นตอนการชะลอการฟ้องศาลดำเนินคดี

ภายหลังจากที่คณะอนุกรรมการฟื้นฟูฯ มีคำวินิจฉัยและกำหนดแผนการฟื้นฟูฯ แล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่จะส่งคำวินิจฉัยตามแผนการฟื้นฟูฯ ดังกล่าวข้างต้นให้แก่พนักงานสอบสวนเพื่อที่จะให้พนักงานสอบสวนดำเนินการส่งคำวินิจฉัยพร้อมสำนวนการสอบสวนจับกุมในเบื้องต้นให้กับพนักงานอัยการเพื่อชะลอการฟ้องศาลดำเนินคดีผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดจนกว่าจะได้รับแจ้งผลการฟื้นฟูฯ เพื่อยุติการฟ้องตัวผู้เข้ารับการฟื้นฟูฯ ตามกฎหมายต่อไป

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนการชะลอการฟ้องศาลดำเนินคดี พบว่า ผู้เข้ารับการฟื้นฟูฯ มีทัศนคติที่ดีต่อขั้นตอนนี้ เนื่องจากผู้เข้ารับการฟื้นฟูฯ ได้มองว่ากระบวนการนี้เป็นการให้โอกาสที่จะพิสูจน์ตนเองในการแก้ไขปรับปรุงตนไม่ให้หวนกลับไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้โทษได้อีก และทำให้ได้คิดทบทวนในสิ่งที่เคยกระทำผิดมาก่อน ทำให้ตัวผู้เข้ารับการฟื้นฟูฯ ไม่ต้องเสียเวลาไปขึ้นศาลดำเนินคดีตามกฎหมายอาญาทั่วไป

1.3.2 ข้อเสียของระบบบังคับบำบัดในขั้นตอนการชะลอการฟ้องศาลดำเนินคดี

ปัญหาที่พบในขั้นตอนนี้ คือ ผู้เข้ารับการบำบัดฟื้นฟูฯ ไม่สามารถปฏิบัติตามโปรแกรมการบำบัดฟื้นฟูฯ ได้ เนื่องจาก ผู้เข้ารับการฟื้นฟูฯ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไปและไปทำงานตามจังหวัดต่าง ๆ ซึ่งอยู่ต่างถิ่น ทำให้ต้องเสียโอกาสและไม่สามารถมารายงานตัวเข้ารับการฟื้นฟูฯ ได้ จึงทำให้ระยะเวลาของการชะลอการฟ้องศาลต้องยื่นออกไป หรือบางครั้งก็ไม่สามารถปฏิบัติตามแผนการฟื้นฟูฯ ได้ทำให้พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องส่งเรื่องการ

บำบัดคืนพนักงานสอบสวนเพื่อดำเนินการตามกฎหมายอาญาต่อไป

1.4 ขั้นตอนการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

1.4.1 ข้อดีของระบบบังคับบำบัดในขั้นตอนการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

ภายหลังจากที่ผู้เข้ารับการฟื้นฟูฯ ได้รับทราบแผนการบำบัดฟื้นฟูฯ จากพนักงานเจ้าหน้าที่แล้ว ในโปรแกรมของสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดร้อยเอ็ด โดยให้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด แบบไม่ควบคุมตัวเป็นเวลา 180 วัน โดยวัด (วิถีพุทธ) เป็นเวลา 60 วัน ที่วัดป่าหนองโหมงบูรพาราม อำเภอหนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด จากนั้นให้มารายงานตัว 1 เดือน/ครั้ง เป็นเวลา 120 วัน ห้ามเกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้โทษทุกชนิดและยินยอมให้พนักงานเจ้าหน้าที่เก็บปัสสาวะเพื่อตรวจ ซึ่งผู้เข้ารับการฟื้นฟูฯ ที่เข้าสู่กระบวนการดังกล่าวนี้มีความยินดีที่จะปฏิบัติตามแผนการบำบัดฟื้นฟูฯ และเข้าใจในขั้นตอนการบำบัดฟื้นฟูฯ ตามโปรแกรมการบำบัดฟื้นฟูฯ ที่ตัวเองได้รับทราบจากการเก็บรวบรวมข้อมูลพบว่าผู้เข้ารับการฟื้นฟูฯ ส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ดีต่อแผนการบำบัดฟื้นฟูฯ โดยมองว่ากระบวนการบำบัดฟื้นฟูฯ นี้เป็นระบบการบังคับบำบัดที่ดีและมีระยะเวลาเหมาะสมต่อการปฏิบัติตามแผนการฟื้นฟูฯ โดยผู้เข้ารับการฟื้นฟูฯ มีความคิดเห็นคล้ายคลึงกันว่าในส่วนของ การเข้าค่าย โดยวัด (วิถีพุทธ) 60 วัน นั้น นานเกินไป น่าจะมีระยะเวลาในการจัดกิจกรรม 1 เดือน เนื่องจากว่าหากกิจกรรมการเข้าค่ายยาวนานออกไปก็จะทำให้ไม่มีอาชีพเป็นกิจจะลักษณะและหางานทำได้ยากขึ้น ซึ่งผู้เข้ารับการฟื้นฟูฯ ทุกคนก็พร้อมที่จะให้ความร่วมมือและปฏิบัติตามแผนการบำบัดฟื้นฟูฯ เป็นอย่างดี

1.4.2 ข้อเสียของระบบบังคับบำบัดในขั้นตอนการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

1) พนักงานคุมประพฤติ ควรมีการประสานงานกับศูนย์ฟื้นฟูฯ เป็นระยะ ๆ

2) ศูนย์ฟื้นฟูฯ ควรมีการจัดปฐมนิเทศผู้เข้ารับการฟื้นฟูฯ ที่เข้าใหม่

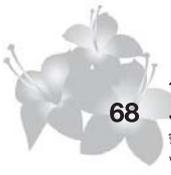
3) การประเมินผู้เข้ารับการฟื้นฟูฯ ยังไม่ถูกต้องเหมาะสม

4) การพิจารณาลดหรือขยายระยะเวลาการฟื้นฟูฯ ยังไม่เป็นธรรม และมีความถูกต้องเหมาะสม

5) ไม่เข้าใจใน พ.ร.บ. ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545

6) โปรแกรมการฟื้นฟูฯ ไม่เหมาะสม

7) สถานที่ในการฟื้นฟูฯ ไม่มีความสะดวก

2. ข้อเสนอแนะต่อการปรับปรุงการดำเนินงานของผู้บำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดต่อกระบวนการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545

2.1 ขั้นตอนการสอบสวน

ข้อเสนอแนะต่อการปรับปรุงที่พบในขั้นตอนนี้คือ 1) ตำรวจควรใช้หลักฐานยืนยันในการจับกุมให้เหมาะสม 2) ควรใช้ผลตรวจปัสสาวะสีม่วงเป็นหลักฐานที่เพียงพอในการส่งฟ้องผู้เสพยาเสพติด 3) ตำรวจควรปฏิบัติต่อผู้ต้องหาคดียาเสพติดทุกคนเสมือนผู้ป่วย 4) ตำรวจควรให้ความเป็นธรรมกับผู้ถูกจับกุมทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน 5) การจับกุมยาเสพติดควรจับได้ในขณะที่เสพจริง 6) ตำรวจจับกุมเพราะผู้นั้นได้กระทำความผิดจริงในขณะเสพยาเสพติด 7) พนักงานสอบสวนควรนำตัวผู้ต้องหาไปศาลภายใน 48 ชั่วโมง หากผู้ต้องหาอายุไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์ ต้องส่งภายใน 24 ชั่วโมง

2.2 ขั้นตอนการตรวจพิสูจน์การเสพหรือการติดยาเสพติด

ข้อเสนอแนะต่อการปรับปรุงที่พบในขั้นตอนนี้คือ 1) ศาลควรสั่งให้ตรวจพิสูจน์โดยดูจากสำนวนการสอบสวนเป็นหลัก 2) ศาลสั่งให้ตรวจพิสูจน์คดียาเสพติดโดยไม่ต้องสืบพยาน 3) พนักงานเจ้าหน้าที่ควรให้คำแนะนำหรือให้ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการตรวจพิสูจน์ 4) พนักงานเจ้าหน้าที่ควรชี้แจงวัตถุประสงค์ วิธีการ ประโยชน์ ที่จะได้รับจากการตรวจพิสูจน์ 5) การตรวจพิสูจน์ต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน 15 วัน 6) เจ้าหน้าที่สามารถควบคุมดูแลผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์ได้อย่างทั่วถึงตลอดเวลา 7) พนักงานเจ้าหน้าที่จัดทำรายงานตรวจพิสูจน์สรุปความเห็น แนวทางการฟื้นฟูฯ ได้ถูกต้องตามความเป็นจริงและปราศจากอคติ

2.3 ขั้นตอนการชะลอการฟ้องศาลดำเนินคดี

ข้อเสนอแนะต่อการปรับปรุงที่พบในขั้นตอนนี้คือ การควบคุมดูแลผู้เข้ารับการบำบัดฟื้นฟูฯ อย่างใกล้ชิด เนื่องจากว่าในบางกรณีผู้เข้ารับการฟื้นฟูฯ ที่ปฏิบัติตามแผนการบำบัดฟื้นฟูฯ บางส่วนแล้วแต่ยังไม่ครบตามกระบวนการฟื้นฟูฯ โดยอาจจะกลับไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดและเสพยาเสพติดใหม่เป็นเหตุให้ถูกจับกุมดำเนินคดีอาจมีการเปลี่ยนโปรแกรมในการบำบัดฟื้นฟูฯ ได้ ซึ่งสามารถสรุปในขั้นตอนการชะลอการฟ้องศาลดำเนินคดีได้ดังนี้ 1) หากกรณียาเสพติดไม่มีการฟื้นฟูฯ อัยการสั่งยื่นฟ้องต่อศาลทันที 2) หากกรณียาเสพติดมีการฟื้นฟูฯ อัยการจะชะลอการฟ้องระหว่างการฟื้นฟูฯ 3) หากผลการฟื้นฟูฯ ไม่เป็นที่พอใจ

อัยการสั่งยื่นฟ้องต่อศาล และ 4) หากผลการฟื้นฟูฯ เป็นที่พอใจ อัยการสั่งไม่ฟ้องและยุติการดำเนินคดี

2.4 ขั้นตอนการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

ข้อเสนอแนะต่อการปรับปรุงที่พบในขั้นตอนนี้คือ 1) พนักงานคุมประพฤติควรมีการประสานงานกับศูนย์ฟื้นฟูฯ เป็นระยะ ๆ 2) ศูนย์ฟื้นฟูฯ ควรจัดให้มีการปฐมนิเทศผู้เข้ารับการฟื้นฟูฯ ที่เข้าใหม่ 3) คณะอนุกรรมการควรมีการพิจารณาผลหรือขยายระยะเวลาการฟื้นฟูฯ ได้ตามความเหมาะสม 4) การดำเนินงานตาม พรบ. ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 ช่วยลดจำนวนผู้ติดยาเสพติดได้ 5) ผู้เข้ารับการฟื้นฟูฯ เห็นคุณค่าของ พรบ. ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 ที่ให้โอกาสเข้ารับการฟื้นฟูฯ และ 6) การบำบัดให้ผลเป็นที่พอใจ ผู้เข้ารับการฟื้นฟูฯ สามารถลด เลิกการเสพยาเสพติด และฟื้นการฟื้นฟูฯ

อภิปรายผล

ในการศึกษาเรื่อง ทิศนคติต่อกระบวนการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 ของผู้บำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดของสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดร้อยเอ็ด สรุปได้ดังนี้

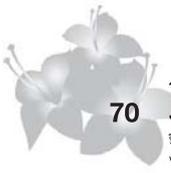
1. ผลการศึกษาทัศนคติต่อกระบวนการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 ของผู้บำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วยผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามกระบวนการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 ของสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 20 คน ผู้เข้ารับการฟื้นฟูฯ มีทัศนคติที่ดีคือ 1) ขั้นตอนการสอบสวนการศึกษากระบวนการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 ของผู้บำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ในขั้นตอนการสอบสวน เมื่อตำรวจได้ดูลักษณะที่น่าสงสัยของผู้ต้องหาว่ากระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด คือ เสพ เสพและครอบครอง เสพและครอบครองเพื่อจำหน่าย เสพและจำหน่าย เมื่อตำรวจได้ทำการจับกุมผู้ต้องหาและผู้ต้องหาไม่ได้อยู่ในระหว่างถูกดำเนินคดีในความผิดฐานอื่นซึ่งเป็นฐานที่มีโทษจำคุกหรืออยู่ในระหว่างรับโทษจำคุกตามคำพิพากษาของศาลให้ตำรวจนำตัวผู้ต้องหาไปศาลภายใน 48 ชั่วโมง หากผู้ต้องหาอายุไม่เกิน 18 ปี ให้นำตัวผู้ต้องหาไปศาลภายใน 24 ชั่วโมงนับแต่ผู้ต้องหาเดินทางถึงที่ทำการของตำรวจ เพื่อให้ศาลพิจารณามีคำสั่งให้ดำเนินการตรวจพิสูจน์ หาก

ศาลมีคำสั่งให้ดำเนินการตรวจพิสูจน์ให้ตำรวจหรือพนักงานอัยการไม่ต้องดำเนินการฝากขังหรือขอคัดฟ้องตามกฎหมาย และเมื่อศาลที่มีเขตอำนาจได้ใช้ดุลยพินิจสั่งให้ดำเนินการตรวจพิสูจน์ตามกฎหมายนี้ให้ศาลพิจารณาส่งตัวไปควบคุมเพื่อตรวจพิสูจน์ที่ศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด สถานที่เพื่อการตรวจพิสูจน์ หรือสถานที่เพื่อการควบคุมตัวที่รัฐมนตรีประกาศแล้วให้ศาลแจ้งคณะอนุกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ซึ่งคณะอนุกรรมการฯ จะมีคำสั่งแจ้งให้ดำเนินการตรวจพิสูจน์ไปยังสำนักคุมประพฤติให้ดำเนินการตรวจพิสูจน์ 2) ขั้นตอนการตรวจพิสูจน์การเสพยาหรือติดยาเสพติดตำรวจได้ส่งตัวผู้ต้องหามาตรวจพิสูจน์การเสพยาหรือติดยาเสพติดตามคำสั่งศาลมาที่สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดร้อยเอ็ดและได้รับตัวผู้ต้องหาไว้แล้วพนักงานเจ้าหน้าที่จะจัดทำบันทึกประวัติ พฤติกรรมในการกระทำความผิด สภาพแวดล้อมทั้งปวงของผู้ต้องหา และดำเนินการตรวจพิสูจน์ให้แล้วเสร็จภายใน 15 วัน นับแต่วันที่รับตัวผู้ต้องหาไว้แต่หากดำเนินการตรวจพิสูจน์ยังไม่แล้วเสร็จสามารถขอขยายระยะเวลาออกไปอีกได้ไม่เกิน 30 วัน รวมแล้วไม่เกิน 45 วัน 3) ขั้นตอนการชะลอการฟ้องศาลดำเนินคดีพนักงานอัยการได้รับการแจ้งผลการตรวจพิสูจน์ผู้ต้องหาเกี่ยวกับการเสพยาหรือติดยาเสพติดแล้วพนักงานอัยการจะมีหน้าที่ดังนี้คือกรณีผลการตรวจพิสูจน์ปรากฏว่าผู้ต้องหาเป็นผู้เสพยาหรือติดยาเสพติดพนักงานอัยการต้องมีคำสั่งชะลอการฟ้องไว้จนกว่าจะได้รับแจ้งผลการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดจากคณะอนุกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดกรณีการตรวจพิสูจน์ไม่ปรากฏผู้ต้องหาเป็นผู้เสพยาหรือติดยาเสพติดพนักงานอัยการต้องสั่งฟ้องและส่งตัวผู้ต้องหาดำเนินคดีต่อไปกรณีผู้ต้องหาเป็นผู้ไม่มีสิทธิได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามกฎหมายนี้ พนักงานอัยการต้องสั่งฟ้อง และดำเนินคดีกับผู้ต้องหาต่อไป โดยต้องแจ้งให้คณะอนุกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดทราบและกรณีผู้ต้องหานั้นได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดแล้ว แต่ผลการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดยังไม่เป็นที่พอใจพนักงานอัยการต้องพิจารณาและสั่งฟ้องและสั่งตัวผู้ต้องหาดำเนินคดีต่อไป 4) ขั้นตอนการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์ที่คณะอนุกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพ ผู้ติดยาเสพติดวินิจฉัยว่าเป็นผู้ติดยาเสพติด ผู้ต้องหาจะต้องอยู่รับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามแผนการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดเป็นเวลาไม่เกิน 180 วัน นับแต่วันที่ถูกส่งตัวเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด และหากผลการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดไม่เป็นที่พอใจ คณะอนุกรรมการฯสามารถขยายเวลา

ออกไปได้อีกก็ครั้งก็ได้ โดยครั้งหนึ่งไม่เกิน 180 วัน และรวมกันทั้งหมดแล้วต้องไม่เกิน 3 ปี นับตั้งแต่วันที่ถูกส่งตัวเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เสาวรักษ์ ปลั่งเกียรติยศ (2547) เรื่อง “ทัศนคติต่อกระบวนการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด (ลาดหลุมแก้ว) ต่อการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545” ที่พบว่าผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดมีทัศนคติเห็นด้วยกับการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 ของตำรวจและพนักงานสืบสวนโดยเห็นว่านโยบายกวาดล้างยาเสพติดอย่างจริงจังเป็นเรื่องที่ดี แต่การจับกุมผู้ต้องหาติดยาเสพติดแต่ละรายนั้นจำเป็นต้องมีหลักฐานที่เพียงพอและผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดถูกจับกุมเพราะกระทำผิดจริง อย่างไรก็ตามผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดยังคงเห็นว่าตำรวจไม่ได้จับกุมผู้เสพยาเสพติดทุกคน

สำหรับทัศนคติในด้านลบของผู้เข้ารับการฟื้นฟูฯ คือ ปัญหาในขั้นตอนการสอบสวนได้ดังนี้ 1) ตำรวจยังใช้หลักฐานในการจับกุมยังไม่เหมาะสมบางกรณี 2) ตำรวจปฏิบัติต่อผู้ต้องหาในคดียาเสพติดด้วยความรุนแรงและใช้ถ้อยคำที่หยาบคาย 3) ตำรวจหรือพนักงานสอบสวนให้ความสำคัญต่อผู้ถูกจับกุมทุกคนไม่เท่าเทียมกัน และ 4) ดำเนินการฝากขังด้วยระยะเวลาที่นานเกินไปสำหรับบางคน ปัญหาในขั้นตอนการตรวจพิสูจน์การเสพยาหรือติดยาเสพติด 1) พนักงานเจ้าหน้าที่ไม่ให้ความรู้หรือความรู้เกี่ยวกับกระบวนการตรวจพิสูจน์ 2) พนักงานเจ้าหน้าที่ไม่ชี้แจงวิธีการ วัตถุประสงค์ วิธีการตรวจพิสูจน์ 3) ไม่ทราบระยะเวลาในขั้นตอนการดำเนินงานของการตรวจพิสูจน์ 4) พนักงานเจ้าหน้าที่ไม่สามารถควบคุมดูแลผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์ได้ทั่วถึง 5) สถานที่เพื่อควบคุมตัวในการตรวจพิสูจน์อยู่ห่างไกลและไม่สะดวกสบายในการเดินทาง และ 6) พนักงานเจ้าหน้าที่ทำรายงานการตรวจพิสูจน์สรุปความเห็นแนวทางการฟื้นฟูฯ ไม่ถูกต้องมีอคติ ปัญหาในขั้นตอนการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด 1) พนักงานคุมประพฤติไม่มีการประสานงานกับศูนย์ฟื้นฟูฯ เป็นระยะ ๆ 2) ศูนย์ฟื้นฟูฯ ไม่มีการจัดปฐมนิเทศผู้เข้ารับการฟื้นฟูฯ ที่เข้าใหม่ 3) การประเมินผู้เข้ารับการฟื้นฟูฯ ไม่ถูกต้องเหมาะสม 4) การพิจารณาลดหรือขยายระยะเวลาการฟื้นฟูฯ ยังไม่เป็นธรรมและมีความถูกต้องเหมาะสม 5) ไม่เข้าใจใน พ.ร.บ. ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 6) โปรแกรมการฟื้นฟูฯ ไม่เหมาะสม และ 7) สถานที่ในการฟื้นฟูฯ ไม่มี

ความสะดวกรวดซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวีระพันธ์ ญ ลำปาง เรื่อง “ปัญหาในขั้นตอนการตรวจพิสูจน์” ปัญหาที่พบคือ ระยะเวลาดังกล่าวเจ้าหน้าที่ต้องสอบปากคำผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์เกี่ยวกับประวัติภูมิหลังทางสังคม พฤติกรรมการกระทำความผิดและสภาพแวดล้อมทั้งปวงของผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์ สอบปากคำของผู้ปกครองหรือพยาน การไปตรวจสภาพแวดล้อมของที่พักอาศัยหรือสถานที่ที่เกี่ยวข้องกับผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์ให้แล้วเสร็จ ในการตรวจพิสูจน์คณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดจะเป็นผู้พิจารณาวินิจฉัยว่าผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์เป็นผู้เสพหรือผู้ติดยาเสพติด และกำหนดแผนการฟื้นฟูสมรรถภาพจากรายงานของเจ้าหน้าที่และก่อนที่จะเข้ารับการตรวจพิสูจน์เจ้าหน้าที่ทุกคนต้องมีการชี้แจงในรายละเอียดต่าง ๆ ของการตรวจพิสูจน์เพื่อให้ผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์ทราบด้วย และสอดคล้องกับงานวิจัยของเสาวลักษณ์ ปลั่งเกียรติ(2546) เรื่อง “ทัศนคติของผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด (ลาดหลุมแก้ว) ต่อการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545” ที่พบว่าผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดมีทัศนคติเห็นด้วยกับการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 โดยเห็นว่าอัยการควรรอผลการวินิจฉัยของคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดก่อนทำการสั่งฟ้องและหากผลการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดเป็นที่น่าพอใจ ควรสั่งไม่ฟ้องและยุติการดำเนินคดี ในการวินิจฉัยผลการฟื้นฟูควรมีเกณฑ์ในการใช้ดุลยพินิจให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน

2. ข้อเสนอแนะต่อการปรับปรุงการดำเนินงานของผู้บำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดต่อกระบวนการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 ในขั้นตอนการสอบสวน 1) ตำรวจควรใช้หลักฐานยืนยันในการจับกุมที่เหมาะสม 2) ควรใช้ผลตรวจปัสสาวะสีม่วงเป็นหลักฐานที่เพียงพอในการส่งฟ้องผู้เสพยาเสพติด 3) ตำรวจควรปฏิบัติต่อผู้ต้องหาคดียาเสพติดทุกคนเสมือนผู้ป่วย 4) ตำรวจควรให้ความเป็นธรรมกับผู้ถูกจับกุมทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน 5) ควรจับกุมผู้เสพยาเสพติดได้ขณะที่เสพยาจริง 6) ตำรวจควรจับกุมเพราะได้กระทำความผิดจริง 7) พนักงานสอบสวนควรนำตัวผู้ต้องหาไปศาลภายใน 48 ชั่วโมง หากผู้ต้องหาอายุไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์ ต้องส่งภายใน 24 ชั่วโมง ในขั้นตอนการตรวจพิสูจน์การเสพยาหรือการติดยาเสพติด 1) ศาลควรสั่งให้ตรวจพิสูจน์โดยดูจากสำนวนการสอบสวนเป็นหลัก 2) ศาลควรสั่งให้ตรวจพิสูจน์

คดียาเสพติดโดยไม่ต้องสืบพยาน 3) พนักงานเจ้าหน้าที่ควรให้คำแนะนำหรือให้ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการตรวจพิสูจน์ 4) พนักงานเจ้าหน้าที่ควรชี้แจงวัตถุประสงค์ วิธีการประโยชน์ ที่จะได้รับการตรวจพิสูจน์ 5) การตรวจพิสูจน์ต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน 15 วัน 6) เจ้าหน้าที่ควรควบคุมดูแลผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์ให้ทั่วถึงตลอดเวลา และ 7) พนักงานเจ้าหน้าที่ควรจัดทำรายงานตรวจพิสูจน์สรุปความเห็นแนวทางการฟื้นฟู ได้ถูกต้องตามความเป็นจริง และปราศจากอคติ ในขั้นตอนการชะลอการฟ้องศาลดำเนินคดีคือพนักงานเจ้าหน้าที่ควรควบคุมดูแลผู้เข้ารับการบำบัดฟื้นฟู อย่างใกล้ชิด 1) หากกรณียาเสพติดไม่มีการฟื้นฟู อัยการสั่งยื่นฟ้องต่อศาลทันที 2) หากกรณียาเสพติดมีการฟื้นฟู อัยการจะชะลอการฟ้องระหว่างการฟื้นฟู 3) หากผลการฟื้นฟู ไม่เป็นที่พอใจ อัยการสั่งยื่นฟ้องต่อศาล 4) หากผลการฟื้นฟู เป็นที่พอใจ อัยการสั่งไม่ฟ้องและยุติการดำเนินคดี และในขั้นตอนการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด 1) พนักงานคุมประพฤติควรมีการประสานงานกับศูนย์ฟื้นฟู เป็นระยะ ๆ 2) ศูนย์ฟื้นฟูควรจัดให้มีการปฐมนิเทศผู้เข้ารับการฟื้นฟู ที่เข้าใหม่ 3) คณะ อนุกรรมการควรมีการพิจารณาลดหรือขยายระยะเวลาการฟื้นฟู ได้ตามความเหมาะสม 4) การดำเนินงานตาม พรบ.ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 ช่วยลดจำนวนผู้ติดยาเสพติดได้ 5) ผู้เข้ารับการฟื้นฟู เห็นคุณค่าของพรบ.ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 ที่ให้โอกาสเข้ารับการฟื้นฟู และ 6) การบำบัดให้ผลเป็นที่พอใจ ผู้เข้ารับการฟื้นฟู สามารถลด เลิกการเสพยาเสพติด และฟื้นฟูการฟื้นฟูซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเสาวลักษณ์ ปลั่งเกียรติ(2547) เรื่อง “ทัศนคติของผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดของศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด (ลาดหลุมแก้ว) ต่อการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545” ที่พบว่าผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดมีทัศนคติในทางเห็นด้วยกับการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 ของตำรวจและพนักงานสอบสวน โดยเห็นว่านโยบายการกวาดล้างยาเสพติดอย่างจริงจังเป็นเรื่องที่ดี แต่การจับกุมผู้ต้องหาคดียาเสพติดแต่ละรายนั้นจำเป็นต้องมีหลักฐานที่เพียงพอ และผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดถูกจับกุมเพราะกระทำผิดจริง อย่างไรก็ตามผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดยังคงเห็นว่าตำรวจไม่ได้จับกุมผู้เสพยาเสพติดทุกคน

ข้อเสนอแนะ**ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้**

1. ปัญหาด้านสถานฟื้นฟู คือ สถานฟื้นฟู ไม่เพียงพอเนื่องจากงบประมาณที่ได้รับน้อย ทำให้ไม่สามารถส่งผู้เข้ารับการฟื้นฟู เข้ารับการฟื้นฟู ได้เหมาะสมตามโปรแกรมฟื้นฟู ทำให้แต่ละบุคคลที่เข้ารับการฟื้นฟู ไม่ได้รับการบำบัดด้วยวิธีที่ถูกต้องและเหมาะสม

2. สำนักงานคุมประพฤติทุกแห่งควรเก็บข้อมูลเชิงสถิติของผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์และวินิจฉัยว่าให้เข้ารับการฟื้นฟู ทั้งแบบเข้มงวดและไม่เข้มงวด

3. ในขั้นตอนการสอบสวนควรปรับปรุงขั้นตอนการจับกุมโดยต้องมีหลักฐานที่แน่ชัด มีเครื่องมือในการตรวจสืบสาวะที่มีประสิทธิภาพ ดำรวจทำหน้าที่อย่างเป็นธรรมและเท่าเทียม ในขั้นตอนการตรวจพิสูจน์ศาลควรให้มีการสืบพยานเพิ่มเติมและไม่ควรดูสำนวนการสอบสวน

เพียงอย่างเดียว ควรขยายสถานที่ในการตรวจพิสูจน์เพิ่มขึ้น ขั้นตอนการชะลอการฟ้องศาลดำเนินคดีควรมีหลักเกณฑ์ที่เป็นมาตรฐานในการวินิจฉัยว่าผลเป็นที่น่าพอใจหรือไม่ ขั้นตอนการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดควรประเมินพฤติกรรมเป็นระยะจนกระทั่งครบกำหนด

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบขั้นตอนการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดแบบควบคุมตัวและไม่ควบคุมตัวเพื่อจะได้ทราบถึงข้อดีและข้อเสียจนนำไปสู่การพัฒนาขั้นตอนการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดที่เหมาะสมต่อไป

2. ควรมีการศึกษาถึงพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 ในแง่ของข้อดีและข้อเสียในการนำมาปฏิบัติ

รายการอ้างอิง

- กระทรวงยุติธรรม. (2546). **พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- ธงชัย สันติวงษ์. (25437). **พฤติกรรมบุคคลในองค์กร**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : ประชุมช่าง.
- ประพาณี สุวรรณ. (2526). **ทัศนคติ : การวัดการเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมอนามัย**. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาการ.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2534). **จิตวิทยาการศึกษา**. กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมกรุงเทพฯ.
- ศรีสมบัติ โชคประจักษ์ชัด และคณะ. (2548). **รายงานการวิจัยเรื่องผลการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สร้อยตระกูล (ติวานนท์) อรรถมานะ. (2542). **พฤติกรรมองค์กร : ทฤษฎีและการประยุกต์**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (2551). **“รัฐบาลกับนโยบายด้านยาเสพติด”** วารสาร ป.ป.ส. 24 (1).
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. กระทรวงยุติธรรม. (2554). **บทคัดย่องานวิจัยเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2540-2544**. กรุงเทพฯ : กระทรวงยุติธรรม.
- สำนักงานคุมประพฤติ. (2553). **รายงานผลการดำเนินงานด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดทั่วประเทศ ปีงบประมาณ 2553-ปัจจุบัน**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคุมประพฤติ.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2555). **สำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติด**. กรุงเทพฯ : สำนักงานสถิติแห่งชาติ.
- สุรีย์รัตน์ จิตกุล. (2553). **ทัศนคติต่อขั้นตอนการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 ของผู้บำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดของกรมคุมประพฤติ ในเขตกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ สส.ม. กรุงเทพฯ : คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เสาวลักษณ์ ปลั่งเกียรติยศ. (2547). **ทัศนคติของผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดของศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด (ลาดหลุมแก้ว) ต่อการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การบริหารงานยุติธรรม). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.